

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

‘Η δική υπόθεση

ΝΙΚΟΥ ΜΠΑΚΟΛΑ, ‘Υπνος θάνατος, πεζογράφημα - Θεσσαλονίκη 1975, σελίδες 48.

Μιά «δική του» υπόθεση ο Νίκος Μπακόλας αφηγείται πάλι, όμως τώρα την αφηγείται πιά φανερά, πιά καθαρά, άς τό πιά έτσι, μέ την έννοια τής προσωπικής εδθόνης σάν πεζογράφου. Μέ τούτον τόν ‘Υπνο θάνατος πρέπει ν’ αρχίζει ο δικός του έντοπισμός στόν χώρο και τό κυριώτερο, ή ανέληψη τού θάρους έπεξεργασία μνήμης, ή όποια, γιά τό είδος πού προς σκήθηκε είχε ποικιλία άκανθών. ‘Η συνείδηση του έντοπίζεται πιά στόν χρόνο. ‘Έτσι, όπηρετώντας, πάνω στην κόψη τής προσωπικής άσκησης, αρχίζει νά άπλώνεται δυναμικά γιά τά παραπέρα.

‘Έξω από όλα τούτα και τής σέ έπίπεδα παλιμορκής άφήγησης, ο Μπακόλας, σέ πρώτο πλάνο θέτοντας αισθήματα και αισθήσεις, αναπαράγει τίς εικόνες του σέ δικό του χρόνο και όι έμβόλες τού στοχασμού γίνονται κριτικώτερες, ενώ σου άνοιγονται κλειδαρότρυπες, νά δεις περιστατικά, πρόσωπα και πράγματα. Σέ μιά ίσπεδίσωση όπου πάει νά ταυτισθεί τό φαινόμενο μέ τό όν, όπου ο ύπολογισμός δέν καταγράφει πάντα στην τέχνησάσ άντιληπτικότητα (συνέχεια θά πρέπει νά χρησιμοποιεί και νεις τούτη τή λέξη πού ζητά την παράσταση, και γιατί;) μέ προσλαμβάνουσας, αλλά μέ την άντιστροφή τών στοιχείων πού τόν γέννησαν, φανερώνοντας, όταν γίνει καλή χρησιμοποίηση τών κλειδιών, την στραμμένη στην προσωπική ένταξη υπόθεση.

‘Ο πεζογράφος αυτός, δέν θυμάμαι άν κι άλλοτε τό έχω σημειώσει, έμφανίζει μέσα στά τελευταία δέκα χρόνια ένα συνεχές πρός τό κέντρο προχώρημα, χωρίς ποτέ νά εγκαταλείπει την έπιφάνεια, τούς γυμνούς, αλλά και την είσπραξη τού χρόνου τών άλλων, αίσθη ή βυθίσει άνάλογα, μέ χειρισμούς προσωπικούς και μορφικές άνταθιλώσεις, όι όποιες και τό περισσότερο, τόν βοηθούν νά συγκεντρώεται. Τό ένδυμα μιάς άφηρημένης διάστασης, σέ χώρο κυρίως, πού θά μπορούσε νά έπικρατούσε ο πρόχειρος άναγνώστης, είναι άπατηλό. ‘Επιμένω σταν ‘επολιτισμός και τό έκτισμό σάν από τά βασικά όλικά στοιχεία πού συνθέτουν ένα πεζογράφημα. Τώρα, άν και μέσα στό άφηρημένο και όχι στην άμεσα αισθητή ιστοριοσύλα, δύναται νά κινηθεί, τόσα τό καλύτερο, ‘Εδώ ο ύπολογισμός συνοκολουθείται από τόν καμμό του, πού είναι ο δικός χρόνος, ή δική περιπέτεια σέ μιά ά-κίνησια. ‘Αλλοίμονο γά έμωχνης γιά την όφελιμοτικά περιώληρη ιστορία: «ό όποκόμης τής Βραζελάνης κλειώας τό γόνυ...» ή, «ό φρικτός και αμωδωής τοκογλύφος...», λόγια και κομπολόγια. ‘Εδώ, ίσως, ό-πάρχει ένα κομπολόγι πού όι άντρες του έχουν μιάν ούσιαστική άποστολή γιά τή δομή τού πεζογραφήματος, ήχούν τόν χρόνο του σέ τακτά χρονικά διαστήματα: έπάνω κάτω, έπάνω κάτω. ‘Ακόμη προσφέρουν άνεση σταν συγγραφέα και γευστικότητα σέ πολλές από τίς παραλλαγές του, άσχετο άν τίς θέλεις ένωμένες στό σώμα — πάντως δέν αλωρώνεται.

Σ’ ένα τετράδιο άτομικής εδαισθητοποίησης γίνονται έγγραφές ήμερολογιακές, σέ παράταξη περιστοτικών από τό κάλυμμα τής εκ τού θέματος άκίνησιας ή ταυτισμού. ‘Υπνος θάνατος, αλλά... σχηματισμένος, άπτός πού και μορφικά προσφέρεται και όλικά ένδαρνούνται νά εγμοίσει τίς ά-ρες... ‘Έχουμε από τή μιά λοιπόν τά σχήματα πού χρησιμοποιεί ο συγγραφέας γιά την παράσταση τού χώρου κι από την άλλη τίς σπαμμένες καταγραφές μέσα σέ χρόνο προσωπικό. Και τά δύο, τελικά, συνιστούν την γραφή του. ‘Η άντιθετική χρησιμοποίηση τυπογραφικών στοιχείων δύο οικογενείων μέσα στή ροή τού λόγου, ή ή περιτολή τής στήλης (έδώ πολύ περισσότερο σημα άπ’ ότι, στά άμέσως προηγούμενα ‘Εμπαθήριας), συντοκοιούρι. Σέ κάποια σημεία ή άφήγηση κέτισποδείται, δογκώνει (π.χ. σελ. 30—31) άπότομα ή έπιπεδοποιείται στίς έπόμενες σελίδες. ‘Από τήν σελίδα 35 και πέρα, «θμίζει» άρκετά προηγούμενες κοδοποιείες του. ‘Αλλά άς άντιγράψω, σάν δείγμα γραφής από τίς εύτυχισμένες σελίδες: «μιά άσο φύγουνε τά χρόνια δυναμώνουν όι παλιές εικόνες, γίνονται σάν τά σκαλοίσματα» δέν μου στέργει νά ξεχάσω πού έκείνταν από ταιμνένιο δάπεδο, στό δωμάτιο τού σκάλου, ήτανε πρισμένη κατακόκκινη, σάν από κακιά άρρώστια και την είχαν ιδώσει από τό σπύ της και τής πηγίνας νερό και φαγητό, τή θυμώμαι πού μέ κοίταζε μέ ένα πρόσωπο πλώριο και βλάιγνε πάνω, από τό παράθυρο, άγρυπνούσε ή μητέρα, «μην τήν άκουμπήσεις, μην περάσεις τό κατώφλι» ήτανε ή τιμωρία πού τής έπιβάλλανε (σελ. 19).

Σκέπτομαι ότι ο πεζογράφος Νίκος Μπακόλας, ξερνώντας σύντομα τούς τρόπους πού έχει άς τώρα χρησιμοποιήσει, άνοιγεται, και έλπίζω τού τό τόνόγμια ν’ άποδώσει σύντομα στά πλαίσια τών κατοπρισμών τού καλειδοσκοπίου του.